

Dokumenttyp Riktlinje	Ansvarig verksamhet Läkemedelscentrum	Version 5	Antal sidor 5
Dokumentägare Emma Åkesson Enhetschef	Fastställare Susanne Carlsson Verksamhetschef	Giltig fr. o.m. 2024-08-08	Giltig t.o.m. 2026-08-08

Dosexpedierade läkemedel

Gäller för: Hälso- och sjukvård, Kommunal vård och omsorg

Bakgrund

Syftet med riktlinjen är att skapa en säker överföring av information mellan kontaktperson, förskrivare, vårdpersonal och apotek. Riktlinjen omfattar inte slutenvårdsdos eller privatfinansierad dosdispensering. På varje vårdenhet ska riktlinjen kompletteras med lokala rutiner och göras kända för och efterföljas av all personal.

Vad är dosexpedierade läkemedel?

Dosexpedierade läkemedel är ett stöd för patient och sjuksköterska vid hantering av läkemedel. De läkemedel som ska tas vid ett och samma tillfälle dispenserar i en påse märkt med namn, personnummer, datum och intagstid. På påsen framgår det även vilka läkemedel som finns i påsen.

De läkemedel som inte kan ligga i dospåsar, till exempel vid behovsläkemedel eller flytande läkemedel, ordinerar som helförpackning och kan hämtas ut på apotek alternativt beställas hos dosleverantören.

Dosexpediering inkluderar dosdispenserade läkemedel och eventuella helförpackningar. Samtliga förskrivningar till en dospatient görs i Pascal.

Förutsättningar

- Patienten har en stabil och regelbunden medicinering.
- Annat stöd för att klara läkemedelshanteringen har prövats/övervägts.
- Ansvarig läkare bedömer att patienten behöver hjälp med läkemedelshanteringen.

Beslut om dosexpedierade läkemedel ska ske i samråd mellan patient, kontaktperson och patientens huvudansvariga läkare.

Leverans

Leverans sker vanligtvis var fjortonde dag, vid särskilda skäl kan sjudagarsperiod väljas. Leverans sker antingen till angivet utlämningsställe (till exempel apotek) eller direkt till vårdenhet. Leveransen ska kvitteras vid mottagandet. Vårdenheten ansvarar för att dosapoteket har korrekt leveransadress. Adressändringar görs i första hand via elektronisk blankett på [Apotekstjänsts hemsida](#). Det är även möjligt att skicka meddelande i Pascal.

Aktiv eller vilande

Om patientens produktion av dospåsar ska vara vilande anges det i Pascal under fliken patientinformation. För detaljer se handboken för Pascal på [Ineras hemsida](#). Återaktiveras dos före stopptiden erhålls nya påsar vid nästa ordinarie leverans.

Avsluta dospatient

Om patienten ska avslutas, det vill säga inte ska erhålla dospåsar längre, avslutas patienten i Pascal. För detaljer se handboken för Pascal på [Ineras hemsida](#). Obs! Vid avregistrering kan en utskrift av patientens läkemedelslista via Pascal vara ett nödvändigt underlag inför förskrivning av nya recept.

Förnyelse av recept

En förskrivning är giltig i ett år om inte kortare giltighetstid angivits.

Dosapoteket skickar ut påminnelse om förnyelse av recept tillsammans med leverans av dospåsar när det är två månader respektive en månad kvar av receptets giltighet samt vid sista fullständiga dosleverans. Det är dospatientens och kontaktpersonens ansvar att kontakta vården för att få receptet förnyat.

Påminnelser om receptförnyelse skickas även till vården för patienter som är hemmaboende och får sina dispenserade doser via apotek, ombud eller hemtjänst. Påminnelsen skickas till den vårdenhet som är ansvarig för det senast giltiga receptet – det vill säga där recept senast skrevs, ändrades eller förnyades. Utskick görs per post och adresseras direkt till *Medicinskt ansvarig läkare* på avsedd vårdenhet. Patientens personnummer, berörda förskrivningar samt sista giltighetsdatum presenteras i brevet. Utskick görs runt den 25:e i månad ett för förskrivningar som har sista giltighetsdatum i månad två t.o.m. den 15:e i månad tre (t.ex. utskick 20 januari för förskrivningar med sista giltighetsdatum 1 februari – 15 mars).

Receptlistor Dos

Patientens samtliga förskrivningar finns samlade i Pascal. Det går att göra två olika typer av utskrifter från Pascal:

Receptutskrift Pascal är i första hand till för vårdpersonalens åtkomst till patientens aktuella förskrivningar.

Förteckning recept är den lista som skickas med leveransen av dospåsar från Apotekstjänst.

Utskrifter kan snabbt bli inaktuella, för att vara säker på hur den aktuella listan ser ut behövs tillgång till Pascal.

Dossortiment

Dossortimentet följer, i möjligaste mån, läkemedelskommittéernas rekommendationer. Aktuellt dispenserbart sortiment framgår i Pascal och finns sökbart på [Apotekstjänsts hemsida](#).

Dospåsar

Ändring i förskrivning görs i första hand till nästa ordinarie leverans, akuta ändringar görs när det är medicinskt motiverat.

Till nästa ordinarie leverans

För att nya eller ändrade förskrivningar ska ingå i nästa ordinarie leverans ska förskrivningen göras före klockan 13.00 angiven stoppdag (information om tid och dag för aktuell patient finns i Pascal).

Akuta läkemedelsförändringar

Om *insättningsdatum* infaller innan nästa ordinarie dosperiod och om påsar ska akutproduceras markeras "Akutproduktion" i Pascal. Tilläggs påsar (komplement till de befintliga påsarna) alternativt ersättningspåsar levereras tills nästa ordinarie dosperiod inträffar.

Om ett *utsättningsdatum* är tidigare än pågående dosperiod och ersättningspåsar behövs ska "Akutproduktion" markeras. Ersättningspåsar levereras.

Stoptider

Akuta förskrivningar inlagda före klockan 13.00	dag 1
När kund/lokalt utlämningsställe	dag 2
Första dosintag	dag 3

Helförpackningar

Till nästa ordinarie leverans

Helförpackningar som beställs innan stoptid, samlevereras med dospåsarna.

Akut beställning

Akut beställning av helförpackning som beställts före klockan 13.00 (vardagar) levereras inom 1–2 arbetsdagar mot leveransavgift.

Behövs läkemedel tidigare än så ska expedition ske på lokalt apotek. Observera att lokalt apotek kräver fullmakt för att någon annan än dospatienten själv ska kunna hämta helförpackningen.

Dospatient på sjukhus

Inskrivning

Aktuella förskrivningar finns i Pascal. Vid förväntad längre tids sjukhusvistelse bör patienten sättas vilande i Pascal.

Utskrivning

Utskrivande läkare ansvarar för att aktivera dosdispensering och att alla läkemedelsförändringar förskrivs via Pascal. Eventuellt kan akutproduktion krävas.

Patienten ska också förse med en aktuell läkemedelslista från Cosmic efter att listan stämts av mot Pascal, se **Hantering av läkemedelslistan (RIK-14956)**. Meddela dosapoteket om eventuellt byte av vårdenhet/boende, via [Apotekstjänsts hemsida](#) eller i Pascal.

Patienten ska förse med läkemedel från vårdenhet så att det räcker till nästa dosleverans, se **lordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel (RUT-29055)**.

Avvikelse

Avvikelse ska rapporteras enligt vårdgivarens rutiner. För avvikelser som kan relateras till dosapoteket ska detta rapporteras elektroniskt via [Apotekstjänsts hemsida](#).

Information och kontaktuppgifter

Riktlinjer och övrig information om dosexpedierade läkemedel samt information om Pascal finns tillgängligt på [läkemedelscentrums hemsida](#) samt på [Ineras hemsida](#).

Högekostnadsskydd

Samma regler gäller för dosexpedierade läkemedel som för övrig receptförskrivning.

Ansvarsfördelning

Förskrivaren ansvarar för att:

- tillsammans med patient besluta om dosexpedierade läkemedel är lämpligt.
- notera i patientjournalen att patienten har dosexpedierade läkemedel om journalsystemet så kräver.
- när patienten saknar sjuksköterskekontakt, säkerställa att fliken "Patientinformation" i Pascal uppdateras.
- den läkare som sätter in patienten på dosexpedierade läkemedel är ansvarig för att samordna (vid behov kontakta andra förskrivare) patientens läkemedelsbehandling.
- förskriva/förlänga/avsluta sina förskrivningar och ordinationer om remittering inte sker till annan vårdgivare, på samma sätt som vid annan receptförskrivning. Specialistläkemedel, det vill säga läkemedel för behandling av sjukdom som inte sköts av primärvården, ska förskrivas och följas upp av ansvarig specialist.
- informera ansvarig sjuksköterska om läkemedelsförändringar.
- årligen gå igenom läkemedelsbehandlingen (läkemedelsgenomgång).
- avsluta dosexpediering om den inte längre behövs eller om medicineringen är instabil.
- informera kontaktperson om dennes ansvar enligt nedan.
- tillhandahålla en aktuell läkemedelslista från Cosmic vid varje vårdkontakt där läkemedel har relevans för aktuell vårdkontakt.

Sjuksköterskan (i kommun som ansvarar för patientens läkemedelshantering) ansvarar för att:

- kontrollera läkemedel och receptutskrift Pascal vid läkemedelsförändringar enligt lokal rutin.
- under fliken "Patientinformation" ange aktuella uppgifter om arbetsplats och telefonnummer till ansvarig sjuksköterska/kontaktperson.
- meddela förskrivare när dosapoteket påminner om behov av förnyelse av patientens recept.
- avsluta dosexpediering i Pascal om patienten är avliden.
- säkerställa att fliken "Patientinformation" i Pascal uppdateras.
- meddela dosapoteket om byte av vårdenhet/adressändring.
- meddela mottagande vårdenhet att patienten har dosexpedierade läkemedel vid byte av vårdform.

Kontaktpersonen (patienten själv, närstående eller sjuksköterska) ansvarar för att:

- information som kommer från dosapoteket gällande patientens recept når patienten.
- beställa helförpackningar.
- meddela förskrivare när dosapoteket påminner om förlängning av patientens recept.
- meddela dosapoteket vid adressändring.

MAS (kommunen) ansvarar för att:

- det finns lokala rutiner för hantering av patienter med dosexpedierade läkemedel.

Verksamhetschefen (regionen) ansvarar för att:

- skapa rutiner som säkerställer att förskrivare, sjuksköterskor och övrig vårdpersonal har kunskap om och använder Pascal på ett patientsäkert sätt.

Dosapoteket ansvarar för att:

- förteckning recept sänds ut tillsammans med leverans av dospåsar i samband med läkemedelsförändringar.
- tillsammans med leverans av dospåsarna skicka en påminnelse två månader respektive en månad innan någon av förskrivningarna är på väg att gå ut i giltighetstid, samt vid sista dosleveransen.
- tillsammans med helförpackningar skicka information om utgångsdatum och slutexpedierade recept, under förutsättning att helförpackning expedierats av dosapoteket.
- skicka påminnelse om receptförnyelse till medicinskt ansvarig läkare för hemmaboende patienter med dosdispenserade läkemedel.

Dokumentet är utarbetat av: Emma Åkesson